अपौरुषेयो वेदाः

Que.1. कोष्ठकात् समुचितमुत्तरं चित्वा लिखत। **[Marks :(1)]**

१.वैदिकसाहित्ये कति विद्यास्थानानि सन्ति।

(द्वादश,चतुर्दश,पञ्चदश,षोडश)

२.क्रान्तदर्शिनां महर्षिणां मनसि प्रत्यक्षीभूतः परमो धर्म एव वेदः। कस्य वचनमिदम्।

(यास्कस्य,व्यासस्य,भासस्य,कालिदासस्य)

३.कति वेदाः सन्ति?

(त्रयः,पञ्च,चत्वारः,सप्त)

४.गद्यपद्यमिश्रणेन रचितः वेदः कः?

(ऋग्वेदः,यजुर्वेदः,सामवेदः,अथर्ववेदः)

५.सङ्गीतस्य उत्पत्तिः कस्मात् वेदात् भवति?

(ऋग्वेदात्,यजुर्वेदात्,सामवेदात्,अथर्ववेदात्)

६.आयुर्वेदस्य उत्पत्तिः कस्मात् वेदात् भवति?

(ऋग्वेदात्,यजुर्वेदात्,सामवेदात्,अथर्ववेदात्)

७.वेदानाम् अनुबन्धतया कति विज्ञान शाखाः वर्तन्ते?

(सप्त,षड्,पञ्च,अष्ट)

८.वेदाङ्गानि कति?

(अष्ट,पञ्च,षड्,सप्त)

९.वेदार्थज्ञानसाधनानि कानि?

(वेदाः,संहिताः,वेदाङ्गानि,आरण्यकम्)

१०.वेदस्य पादौ -----------।

(कल्पः,छन्दः,ज्योतिषम्,निरुक्तं)

११.वेदस्य हस्तौ ----------।

(छन्दः,ज्योतिषम्,निरुक्तं ,कल्पः)

१२.वेदस्य चक्षुः --------।

(ज्योतिषम्,निरुक्तं ,शिक्षा,व्याकरणम्)

१३.वेदस्य श्रोत्रं -------।

(ज्योतिषम्,निरुक्तं ,शिक्षा,कल्पं)

१४.वेदस्य घ्राणं ---------।

(निरुक्तं ,शिक्षा,कल्पं,छन्दः)

१५.वेदस्य मुखम् --------।

(ज्योतिषम्,निरुक्तं ,शिक्षा,व्याकरणम्)

Ans. १.चतुर्दश।

२-यास्कस्य।

३-चत्वारः।

४-यजुर्वेदः।

५-सामवेदात्।

६-अथर्ववेदात्।

७-षड्।

८-षड्।

९-वेदाङ्गानि।

१०-छन्दः।

११-कल्पः।

१२-ज्योतिषम्।

१३-निरुक्तं।

१४-,शिक्षा।

१५-व्याकरणम्।

Que.2. 1.श्लोकं पठित्वा अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तरं लिखत **[Marks :(3)]**

छन्दः पादौ तु वेदस्य हस्तौ कल्पोऽथ पठ्यते।

ज्योतिषामयनं चक्षुः निरुक्तं श्रोत्रमुच्यते।।

शिक्षा घ्राणं तु वेदस्य मुखं व्याकरणं स्मृतम्।

तस्मात्साङ्गमधीत्यैव ब्रह्मलोके महीयते।।

क.वेदस्य पादौ ------

ख.वेदस्य हस्तौ -------

ग.वेदस्य मुखं -------,,

2.श्लोकं पठित्वा अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तरणि लिखत।

छन्दः पादौ तु वेदस्य हस्तौ कल्पोऽथ पठ्यते।

ज्योतिषामयनं चक्षुः निरुक्तं श्रोत्रमुच्यते।।

शिक्षा घ्राणं तु वेदस्य मुखं व्याकरणं स्मृतम्।

तस्मात्साङ्गमधीत्यैव ब्रह्मलोके महीयते।।

क.वेदस्य ---- निरुक्तम् ।

ख.वेदस्य ---- शिक्षा।ग.वेदस्य ---- ज्योतिषम्।

Ans. 1.उत्तरम्-क.छन्दःख.,कल्पं,ग.व्याकरणं

2.उत्तरम्-क.श्रोत्रम्,ख.घ्राणं ,ग,चक्षुः

Que.3. 1.सूचनानुसारं वेदाङ्गान्यधिकृत्य लिखति । [Marks :(5)]

सूचनाः- विज्ञानशाखाः,षट् वेदाङ्गानि-छन्दः पादौ-मुखं व्याकरणम्।

2.सूचनानुसारं ऋग्वेदमधिकृत्य टिप्पणीं लिखत।

सूचनाः- भारतीयवाङ्मयं-वेदाःचत्वारः--प्रथमः वेदः---ऋचां समूहः

3.सूचनानुसारं वेदान् अधिकृत्य लघुटिप्पणीं लिखत।

सूचनाः- अपौरुषेयं वाक्यं -वेदाः चत्वारः-ऋचां समूहः-गद्यपद्यमिश्रः-संगीतोत्पत्तिः।

Ans. मूल्यनिर्णयसूचनाः *भाषाशुद्धिः २

आशयव्यक्तत २

सूचकानि स्वीक्रियते चेत् १

Que.4. उदाहरणानुसारं लिखत। [Marks :(1)]

इत्यपि इति+अपि

इत्यभिधीयते - ---+ -----

Ans. उत्तरम्-इति+अभिधीयते।

Que.5. उदाहरणानुसारं पट्टिकां पूरयत । [Marks :(3)]

लट् लङ् लृट्

भवति १ ---- भविष्यति

२---- अकरोत् करिष्यति

पठति अपठत् ३-----

Ans. उत्तरम्१-अभवत्२,करोति,३.पठिष्यति।

Que.6. 1.यथोचितं योजयत। **[Marks :(4)]**

ज्योतिषं हस्तौ

छन्दः चक्षुः

निरुक्तं पादौ

कल्पः श्रोत्रं

2.यथोचितं योजयत।

शिक्षा संगीतम्

अथर्ववेदः गद्यपद्यमिश्रं

यजुर्वेदः घ्राणम्

सामवेदः अथर्वाङ्गिरसः

3.यथोचितं योजयत।

अपौरुषेयः आयुर्वेदः

मुखम् वेदः

आयुषः वेदः ऋग्वेदः

प्रथमः वेदः व्याकरणं

Ans. 1.उत्तरसुचिका

चक्षुः।

पादौ।

श्रोत्रम्।

हस्तौ।

2.उत्तरम्-घ्राणम्।

अथर्वाङ्गिरसः।

गद्यपद्यमिश्रम्।,

संगीतम्।

3.उत्तरम्-वेदः।

व्याकरणम्।

आयुर्वेदः।

ऋग्वेदः।

Que.7. 1.कोष्ठकात् वेदान् विविच्य लिखत । **[Marks :(3)]**

(ऋक्,,ज्योतिषम्,सामः,निरुक्तं ,शिक्षा,अथर्वः)

2.कोष्ठकात् वेदाङ्गानि विविच्य लिखत।

(ऋक्,,ज्योतिषम्,सामः,निरुक्तं ,शिक्षा,अथर्वः)

Ans. १.ऋक्,सामः,अथर्वः।

२.ज्योतिषम्,निरुक्तं ,शिक्षा।